

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Απάντηση στις προκλήσεις - Θέσεις για τα μεγάλα μέτωπα μιας κυβερνητικής πολιτικής

I. Η πρόκληση της εθνικής στρατηγικής

1. Από το «εθνικό εκκρεμές» στην εθνικής στρατηγική

Σχολιάστε το Εκτυπώστε το

Μέγεθος γραμματοσειράς:

Εθνική στρατηγική χωρίς βάθος, χωρίς πλήρη και απροκατάληπτη γνώση των δεδομένων, χωρίς ιστορική αυτοσυνειδησία που αντιδιαστέλλεται από την ιδεολογική χρήση της ιστορίας και χωρίς διορατική και μακροπρόθεσμη εκτίμηση για τον διεθνή συσχετισμό δεν υπάρχει. Εθνική στρατηγική χωρίς ουσιαστική συναίνεση, βασισμένη στην διεξοδική συζήτηση των θεμάτων και την ενεργό αποδοχή των πολιτών, επίσης δεν νοείται. Ούτε η συνεχής, προσηχηματική μετάθεση των προβλημάτων στο μέλλον, ούτε η μονοδιάστατη προσέγγιση προβλημάτων που είναι από τη φύση τους πολύπλοκα, και άρα αξιώνουν μια «στερεομετρική» θεώρηση, συνιστά εθνική στρατηγική. Όταν αυτές οι προϋποθέσεις δεν υπάρχουν, τότε διαγράφεται ο κίνδυνος η εθνική στρατηγική να αντικατασταθεί από ένα «εθνικό εκκρεμές». Την εθνική δημαγωγία της υπεραπλούστευσης και της ουσιαστικής σιωπής γύρω από τα θέματα αυτά να την διαδεχθεί η εθνική δημαγωγία της δημόσιας αυτοκαταγγελίας για επιλογές που χαρακτηρίζονται όχι μόνον πολιτικά εσφαλμένες ή φοβικές και αδιέξοδες, αλλά και νομικά αβάσιμες.

Χωρίς καλά ενημερωμένη κοινή γνώμη και χωρίς ακόμη καλύτερα ενημερωμένο πολιτικό και δημοσιογραφικό προσωπικό, ο κίνδυνος να κινηθεί το «εθνικό εκκρεμές» είναι πολύ μεγάλος. Εδώ εστιάζεται η μεγάλη ευθύνη της σημερινής κυβέρνησης που απαξιώνοντας και εν μέρει λοιδορώντας τη λεγόμενη στρατηγική του Ελσίνκι, οδηγήθηκε ουσιαστικά στην κατάργηση κάθε στρατηγικής, υποκαθιστώντας την από την παθητική ή έστω ευκαιριακή αντιμετώπιση που κρύβεται πίσω από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις διαδικασίες της ή πίσω από την Κυπριακή Κυβέρνηση και τις δικές της πρωτοβουλίες.

Το πρόσφατο (Μάιος 2006) θερμό επεισόδιο στο Αιγαίο έδειξε τα όρια αυτής της αντίληψης. Έδειξε ακόμη ότι σε μια σύγχρονη κοινωνία, όπως η ελληνική, στοιχεία, όπως το κόστος σε ανθρώπινες ζωές, αλλά και το αμιγώς οικονομικό κόστος, παίζουν – είτε το ομολογούμε είτε όχι – πολύ σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση των βαθύτερων τάσεων της κοινής γνώμης. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι έχει επικρατήσει διεθνώς η αντίληψη ότι η οικονομική ισχύς είναι παράμετρος ασφάλειας σχεδόν εφάμιλλη της στρατιωτικής ισχύος, όταν βεβαίως μια χώρα δεν είναι η ίδια πεδίο απειλών και αμφισβητήσεων.

Ο πρώην Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κωστής Στεφανόπουλος, με τη δύναμη της μακράς εμπειρίας του, αλλά και την άνεση που του δίδει η σημερινή του θέση, η οποία τον απαλλάσσει από κάθε είδους πολιτικό ή πολιτειακό καταναγκασμό, έθεσε τρία ουσιαστικά ζητήματα με υποδειγματικά ευθύ και θαρραλέο τρόπο.

- Πρώτον, ζήτημα απουσίας μιας πραγματικά εθνικής στρατηγικής που να υπερβαίνει την συγκυριακή και επεισοδιακή αντιμετώπιση των γεγονότων και να αντιμετωπίζει συνολικά τις καταστάσεις με ιστορική, εθνική και πολιτική διορατικότητα, κάτι που αποβαίνει όχι μόνον υπέρ των ενδιαφερομένων κρατών και λαών, αλλά και υπέρ της σταθερότητας και της ευημερίας στην ευρύτερη περιοχή.
- Δεύτερον, ζήτημα επάρκειας της αντίληψης που θέλει να επενδύει όλες τις ελπίδες, τις πιέσεις και τις προοπτικές στην ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας, εκλαμβάνοντας ως δεδομένη και αμετάκλητη την θέληση της γειτονικής μας χώρας να ακολουθήσει την πορεία αυτή.
- Τρίτον, ζήτημα δικαστικής επίλυσης όλων των εκκρεμοτήτων στις ελληνοτουρκικές σχέσεις μέσω του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, καθ' υπέρβαση της πάγιας ελληνικής θέσης ότι αναγνωρίζουμε ως μόνη διαφορά την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας για την οποία και ζητούμε τη προσφυγή στη Χάγη, προσφυγή που μονομερώς επιχειρήσαμε το 1976.

Το πρώτο πολιτικό μήνυμα του πρώην Προέδρου της Δημοκρατίας είναι η αντίδρασή του στην συνεχή μετάθεση των ζητημάτων στο μέλλον. Συνολικώς κρινόμενη άλλωστε η πορεία μας από το 1974 έως σήμερα, περιλαμβάνει πολλές στιγμές «διολίσθησης» και ένα τελικό ισοζύγιο που δεν είναι θετικό για τις ελληνικές θέσεις παρά την μεγάλη επιτυχία της ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το δεύτερο πολιτικό μήνυμά του είναι η ανάγκη να επεξεργαστούμε την εκδοχή μιας διακοπής ή αναστολής της ευρωπαϊκής πορείας της Τουρκίας, η οποία μπορεί να προκύψει για λόγους απολύτως ανεξάρτητους από τις διαδικασίες και τα κριτήρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή από την επιθυμία και τις τάσεις της ελληνικής ή της κυπριακής πλευράς. Μπορεί π.χ. να προκύψει για λόγους σχετιζόμενους με την εθνική υπόσταση και την κοινωνική συνοχή της γειτονικής μας χώρας.

Το τρίτο πολιτικό μήνυμα είναι ότι εφόσον το πολιτικό μας σύστημα δεν φαίνεται να αντέχει μεγάλες διεθνοπολιτικές πρωτοβουλίες συγκρίσιμες με αυτές της περιόδου του μεσοπολέμου, μόνη λύση είναι η δικαστική οδός.

Ο Κ. Στεφανόπουλος ξέρει βέβαια καλύτερα από κάθε άλλον - και αυτό φαίνεται στην παρέμβασή του- ότι η προσφυγή στη Χάγη προϋποθέτει διάλογο και συμφωνία των μερών. Έστω συμφωνία ως προς τις διαφορές, δηλαδή ως προς τα εισαγόμενα στο δικαστήριο ζητήματα. Ξέρει, επίσης, ότι ούτως ή άλλως η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας προϋποθέτει την αντιμετώπιση μιας σειράς προκριματικών ζητημάτων που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την οριοθέτηση, όπως η έκταση των χωρικών υδάτων από την οποία εξαρτάται τελικά και η έκταση του ενναερίου χώρου και η χάραξη των θαλασσίων συνόρων, ζητήματα που τίθενται πολύ πριν το ερώτημα αν τα νησιά έχουν δική τους υφαλοκρηπίδα. Η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας μπορεί επίσης να οδηγήσει σε παρεμπιπτούσες σκέψεις του Δικαστηρίου για άλλα κρίσιμα θέματα, όπως ο εξοπλισμός ορισμένων νησιών. Εφόσον, φυσικά, τα ενδιαφερόμενα κράτη αναγνωρίσουν σχετική δικαιοδοσία στο Δικαστήριο και άρουν αντίστοιχες όχι μόνον πολιτικές αλλά και νομικές επιφυλάξεις τους. Για παράδειγμα, η Ελλάδα έχει ρητά επιφυλαχθεί ως προς την αρμοδιότητα της Χάγης για θέματα ασφάλειας και άμυνας.

Με άλλα λόγια, χωρίς το στάδιο της μεγάλης πολιτικής πρωτοβουλίας και της αντίστοιχης πολιτικής διαπραγμάτευσης που θα καταλήξει - αν μη τι άλλο - στον κατάλογο των θεμάτων, ούτε η δικαστική οδός μπορεί να ανοίξει, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της που πιθανότατα θα είναι εξισορροπητικό.

Είναι προφανές ότι δίπλα στα θέματα αυτά υπάρχουν και άλλα πολύ κρίσιμα που αφορούν διεθνείς οργανισμούς και τις αρμοδιότητές τους. Αναφέρομαι κυρίως στο ζήτημα του FIR και στην αρμοδιότητα έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα. Οφείλουμε, μάλιστα, να σημειώσουμε ότι τα περισσότερα από τα ζητήματα αυτά δεν τίθενται ως απλώς ελληνοτουρκικά, καθώς αφορούν πολλούς άλλους ενδιαφερόμενους για ζητήματα ναυσιπλοΐας και πτήσεων στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ρωσική Ομοσπονδία που έχουν άποψη και την δείχνουν.

Η παρέμβαση Στεφανόπουλου έχει άρα τεράστια σημασία κυρίως ως προς την αγωνία που εκφράζει, ανεξάρτητα από την αλυσίδα των επιμέρους νομικών και πολιτικών ζητημάτων που προκύπτουν. Η αμήχανη σιωπή της κυβέρνησης δείχνει ότι δεν έχει πλήρη συναίσθηση της ευθύνης της. Η αμήχανη πολυλογία κάποιων άλλων δείχνει απλώς το βάθος της ανευθυνότητάς τους. Στο πλαίσιο αυτό, η εμμονή του ΠΑΣΟΚ στο Ελσίνκι είναι μια θετική και υπεύθυνη στάση ως αφετηρία προφανώς για όλες τις συμπληρώσεις και επικαιροποιήσεις που είναι αναγκαίες, προκειμένου να ληφθούν υπόψη όλες οι παράμετροι που έχουν προκύψει στο μεταξύ.

Σχόλια: